Библиотека ЛОВДИВ
Инв.№ 1148 1946

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДѢЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТѢ ИМОТИ
ИНСТИТУТЪ ЗА ЗАЩИТА НА РАСТЕНИЯТА

СЛЕДЪ КАТО ПРОЧЕТЕШЪ ТОВА УПѫТВАНЕ, ПРЕДАЙ ГО НА ПРИЯТЕЛИТѢ СИ, ЗА ДА ГО ПРОЧЕТАТЪ И ТѢ.

УПѫТВАНЕ № 43

БОЛЕСТЬТА „СЪЧМЯНКА“ ПО КОСТИЛКОВИТѢ ОВОЩНИ ДЪРВЕТА

Болестьта „Съчмянка, която се срѣща у насъ по прасковата, зарзалата, черешата, бадема, вишната, сливата, махалебката, трънката и лавровишната, е всеобщо разпространена, като най-голѣми поражения нанася при първитѣ 4—5 вида. Тя напада листата, плодоветѣ и клонкитѣ на дърветата. Чрезъ напетняването на листата, тази болесть не само спъва храненето и приръста на дърветата, но, при силно развитие, чрезъ преждевременното окапване на листата води къмъ недоузрѣване на тъканитѣ на дърветата, отъ което може да последва тѣхното измръзване. Съ напетняването на плодоветѣ се намалява тѣхното качество и стойность. Тази болесть нанася особено голѣми поражения върху клонкитѣ на нѣкои видове. Въ много случаи, тя напада и убива пѫпкитѣ, чрезъ което не само намалява бѫдещата реколта, но отъ тѣхъ се развива така, че причинява засъхването на цѣлата клонка. Въ влажнитѣ долини, кѫдето тази болесть се явява редовно всѣка година, тя е въ състояние да съсипе цѣли градини, въ случай, че не се взематъ навреме необходимитѣ мѣрки. Сѫщата се развива повсемѣстно и въ силенъ размѣръ презъ години съ дъждовна пролѣть.

Описание на болестьта

Презъ пролѣтьта, следъ развитието на листата, последнитѣ се прошарватъ съ кръгли, свѣтло-кафяви петна, които сѫ ограничени съ по-тъмно кафявъ или червеникавъ пръстенъ. Между тѣзи петна и останалитѣ здрави части се явява пукнатина, напетненитѣ части засъхватъ, свиватъ се и окапватъ, като листата оставатъ надупчени като отъ съчми, отъ кѫдето иде и името на болестьта (фиг. 1). Обикновено това надупчване става при заразяване презъ пролѣтьта, докато отъ по-къснитѣ заразявания петната оставатъ до окапването на листата. При нѣкои гостоприемници (прасковата) и при нѣкои по чувствителни сортове, нѣколко петна само сѫ достатъчни да причинятъ пожълтяването и ранното окапване

на листата. Вънъ отъ това, при отдѣлнитѣ гостоприемници се забелязва известна разлика въ цвѣта на петната, които биватъ съ повече или по-малко свѣтло-кафявъ центъръ и съ тъмно-кафявъ до пурпуренъ пръстенъ.

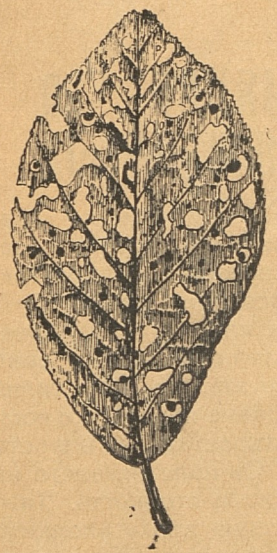

Фиг. 1.

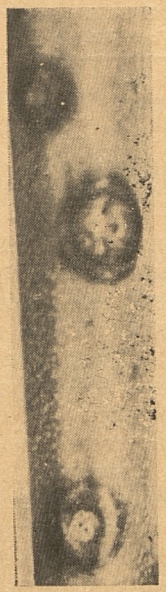

Фиг. 2.

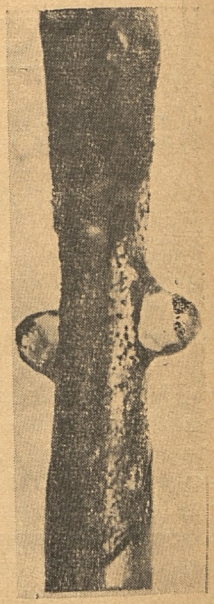

Фиг. 3.

По плодоветѣ, общо взето, се образуватъ малки, пурпурни, точковидни петна, които се разрастватъ повече или по-малко (въ зависимость отъ вида и сорта), ставатъ закржглени, бледокафяви, ограничени сѫщо така съ червеникавъ вѣнецъ. Тъканитѣ при тѣзи петна засъхватъ, свиватъ се и поради това не само хлътватъ, но се отдѣлятъ и отъ останалитѣ здрави тъкани, изглеждатъ като струпеи по плодоветѣ или пъкъ опадватъ, като въ много случаи се явяватъ капчици смола. Тѣзи петна могатъ да бѫдатъ единични или по-много, разпръснати по цѣлата повръхность или пъкъ събрани отъ една страна, най-често къмъ дръжката и по-обагрената страна на плодоветѣ. И тукъ формата, голѣмината и цвѣтътъ на петната варира при отдѣлнитѣ овощни видове. Така напр.: докато при черешата и вишната тѣзи петна сѫ повече или по-малко хлътнали, при каесията, бадема и прасковата стоятъ като повръхностни струпеи, които понѣкога водятъ до разпукването на още нарастващитѣ плодове, като при последния видъ, въ много случаи, могатъ да бѫдатъ като обикновени гладки петна по повръхностьта.

По клонкитѣ болестьта се появява отначало като малки закржглени, слабо-вдлъбнати, бледо-кафяви петна, ограничени съ червеникаво очертание. Съ нарастването на нѣкои отъ тѣзи петна се образуватъ разпуквания и раковини или пъкъ клонката бива обхващана като гривна и изсъхва. И въ двата случая повредитѣ сѫ обикновено придружени съ смолоизтичане (фиг. 2 и 3). Много често болестьта се проявява по пѫпкитѣ, които изсъхватъ заедно съ по-голѣма или по-малка часть отъ клонкитѣ. Въ много случаи, даже, засъхването на клонката води началото си отъ заразяването на нѣкоя пѫпка. Тѣзи засъхвания по нататъкъ отварятъ вратитѣ за плесенитѣ, които причиняватъ загиването на дърветата.

Причинитель

Болестьта „Съчмянка“ по костилковитѣ овощни дървета се причинява отъ една плесень, която е известна подъ името Ascospora beyerinckii (= Coryneum beyerinckii = Clasterosporium carpophilum). По всички нападнати части, най-често по клонкитѣ, въ влажно време се образуватъ тъмни, маслено-зелени, дребни туфички отъ много кѫси спороносци съ спори (семенцата на плесеньта). Следъ разнасянето на тѣзи спори, тѣ попадатъ по здравитѣ части на костилковитѣ овощни дървета, покълватъ тамъ и тѣхнитѣ плесенови нишки навлизатъ и се развиватъ въ тъканитѣ на листата, плодоветѣ или клонкитѣ, черпейки храна отъ тѣзи клетки, покрай които се развиватъ. Съ това тѣ убиватъ клеткитѣ и по такъвъ начинъ се появяватъ гореописанитѣ петна и струпеи. Следъ достатъчно разрастване, къмъ старата часть на петната се образуватъ подъ кората многобройни плесенови скупчвания, които даватъ началото на малки туфички, съдържащи многобройни, нѣжни спороносци, които биватъ отначало скрити подъ епидермиса (кората), но следъ разкъсването му се появяватъ на вънъ и върху тѣхъ се образуватъ елиптично продълговати, жълто-кафяви до маслено-кафяви спори, които сѫ едно до нѣколко клетъчни. Следъ разсѣйването на тѣзи спори, тѣ попадатъ по други листа, плодове и клонки и причиняватъ нови заразявания, или пъкъ оставатъ между люспицитѣ на пѫпкитѣ кѫдето презимуватъ и напролѣть причиняватъ първитѣ заразявания на още младитѣ листенца въ момента на тѣхното излизане отъ пѫпкитѣ. Отъ това се вижда, че тази плесень презимува като плесенови нишки въ заразенитѣ (напетненитѣ) клонки, или като спори разпръснати по повръхностьта на пѫпкитѣ. Споритѣ сѫ много устойчиви и могатъ да понасятъ засъхване за много голѣмъ периодъ отъ време. Въобще, плесеньта е твърде устойчива и нейното развитие се спъва само отъ голѣмитѣ студове. Поради това, тя се развива отъ края до началото на зимата.

Срѣдства за борба

Навременното изрѣзване на силно нападнатитѣ и засъхнали клонки е отъ голѣмо значение не само за ограничаването на тази болесть, но и за предпазване на дърветата отъ ранно загиване следствие атакуването имъ отъ причинителътъ на т. н. „Апоплексия", както и отъ нѣкои дърворазрушителни плесени. Това е първата мѣрка, която трѣбва да се приложи при нападнатитѣ дървета и която трѣбва да бѫде последвана отъ редовно пръскане на дърветата. Въ мѣстности, кѫдето болестьта се развива въ силна форма, нуждно е зимното пръскане да се извърши на есень, за да се унищожи плесеньта въ тъканитѣ на нападнатитѣ клонки и съ това да се предотврати нейното развитие презъ по топлитѣ дни на зимата. При по слабо нападение, пръскането може да се отложи, като се направи едно обикновено зимно пръскане или закъснѣло зимно пръскане (при набѫбването на пѫпкитѣ) съ 2% бордолезовъ разтворъ. Презъ пролѣтьта, необходимо е да се пръска преди и веднага следъ прецъвтяването на дърветата, както и 2—3 седмици по-късно съ 1% бордолезовъ разтворъ или съ сѣроваровъ разтворъ (при 25° Боме) 1:40 за черешитѣ и сливитѣ и 1:50 — при всички останали костилкови видове. Могатъ да се употрѣбятъ и нѣкои отъ търговскитѣ препарати, като Солбаръ (1%), Носпразитъ (0.75% предъ цъвтенето и 0.4% следъ прецъвтяването), Носпразенъ (1% преди и 0.5% следъ цъвтенето), които при изпитване въ чужбина сѫ дали добри резултати срещу тази болесть. Въ зависимость отъ времето може да стане нужда и отъ лѣтни пръскания, даже следъ обирането на плодоветѣ, за да бѫдатъ запазени лѣтораститѣ на дърветата.

По отношение на сортоветѣ не сѫ правени проучвания до сега у насъ. Такива проучвания въ Германия сѫ установили, че много чуствителни сортове сѫ: Rivers, Hales Yorks, Weisses Magdalene, Rosenthal's canning и Triumph, докато силно устойчиви сѫ: Madame Rogniat, Königin der Obstgärten, Proskauer, и Rotes Ellerstädter.

Съ други опити е установено, че излишекъ отъ азотъ и недостатъкъ отъ калиевъ торъ води къмъ по-силно предразположение на болестьта, докато при недостатъкъ на азотъ и фосфоръ заразата бива въ по-слаба форма.

Както бѣ споменато още въ началото, Съчмянката се развива ежегодно, само въ нѣкои мѣстности у насъ въ силенъ размѣръ, при които, даже, се явява като факторъ опредѣлящъ живота и плододаването на дърветата. Въ тѣзи мѣста е необходимо провеждането на редовна и повсемѣстна борба, още повече, че въ тѣхъ най-много подхожда отглеждането на по-нѣжнитѣ и обикновено най-много страдащитѣ, костилкови видове.

Ал. Христовъ